DOMSTOLENS DOM
15. september 1998 *

I sag C-260/96,

angående en anmodning, som Corte d'appello di Venezia (Italien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Ministero delle Finanze

mod

Spac SpA,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af de fællesskabsretlige bestemmelser om tilbagesøgning af fejlagtigt erlagte beløb,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G. C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene H. Ragnemalm, M. Wathelet og R. Schintgen samt dommerne G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (refererende dommer), L. Sevón og K. M. Ioannou,

* Processprog: italiensk.

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Spac SpA ved advokat Claudio Toniolo, Vicenza

— den italienske regering ved afdelingschef, professor Umberto Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, Ivo M. Braguglia

— den franske regering ved kontorchef Catherine de Salins og ekspeditionssekretær Gautier Mignot, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved Stephanie Ridley, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Enrico Traversa, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 3. februar 1998 er afgivet mundtlige indlæg af Spac SpA ved advokat Claudio Toniolo, af den italienske regering ved Ivo M. Braguglia, af den franske regering ved Gautier Mignot, af Det Forenede Kongeriges regering ved barrister Nicholas Paines, og af Kommissionen ved Enrico Traversa,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. marts 1998,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 18. april 1996, indgået til Domstolen den 24. juli 1996, har Corte d'appello di Venezia i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af de fællesskabsretlige bestemmelser om tilbagesøgning af fejlagtigt erlagte beløb.

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem på den ene side det italienske finansministerium og på den anden side Spac SpA (herefter »Spac«). Sagen vedrører gebyret for registrering af selskaber i selskabsregistret (»tassa di concessione governativa«, herefter »gebyret«).

3 Gebyret blev indført ved dekret nr. 641 af 26. oktober 1972 fra republikkens præsident (GURI nr. 292 af 11.11.1972, supplement nr. 3, herefter »dekret nr. 641/72«). For så vidt som gebyret opkræves ved registrering af selskabers stiftelsesdokument i registret, er det blevet ændret flere gange, både med hensyn til beløbsstørrelse og til, hvor hyppigt det opkræves.

4 Gebyret blev således først væsentligt forhøjet ved lovdekret nr. 853 af 19. december 1984 (GURI nr. 347 af 19.12.1984), omdannet til lov ved lov nr. 17 af 17. februar 1985 (GURI nr. 41a af 17.2.1985). Heri var det også fastsat, at gebyret ikke alene skulle erlægges ved registreringen af et selskabs stiftelsesdokument i registret, men

også hvert år den 30. juni. Gebyret blev på ny ændret i 1988 og 1989. I 1989 udgjorde det således 12 mio. ITL for aktieselskaber og kommanditaktieselskaber, 3,5 mio. ITL for anpartsselskaber og 500 000 ITL for andre selskaber.

5 I dom af 20. april 1993, forenede sager C-71/91 og C-178/91, Ponente Carni og Cispadana Costruzioni (Sml. I, s. 1915, herefter »Ponente Carni-dommen«), som vedrørte gebyret, fastslog Domstolen, at artikel 10 i Rådets direktiv 69/335/EØF af 17. juli 1969 om kapitaltilførselsafgifter (EFT 1969 II, s. 405) skal fortolkes således, at den — medmindre andet følger af undtagelsesbestemmelserne i artikel 12 — er til hinder for opkrævning af et årligt gebyr for registrering af kapitalselskaber, uanset om afgiftsprovenuet medgår til finansiering af den forvaltningsgren, der forestår førelsen af det register, som selskaberne registreres i. Domstolen fastslog endvidere, at artikel 12 i direktiv 69/335 skal fortolkes således, at afgifter, der har karakter af vederlag, jf. artiklens stk. 1, litra e), kan være beløb, der opkræves som modydelse for lovpåbudte dispositioner i almenhedens interesse, som f.eks. registrering af kapitalselskaber. Beløbenes størrelse, der kan variere efter selskabsformen, skal beregnes på grundlag af de med dispositionen forbundne omkostninger, der skønsmæssigt vil kunne fastsættes til et bestemt beløb.

6 Som følge af ovennævnte dom blev gebyret i henhold til lovdekret nr. 331 af 30. august 1993 (GURI nr. 203 af 30.8.1993), omdannet til lov ved lov nr. 427 af 29. oktober 1993 (GURI nr. 255 af 29.10.1993), nedsat til 500 000 ITL for alle selskaber, ligesom det ikke længere blev opkrævet hvert år.

7 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at Finansministeriet har appelleret en dom afsagt af Tribunale di Venezia, hvorved ministeriet blev dømt til at tilbagebetale Spac de beløb, selskabet havde betalt i form af gebyrer, idet retten bemærkede, at gebyret, således som det var gældende indtil 1993, var i strid med direktiv 69/335, således som Domstolen havde fortolket det i Ponente Carni-dommen. I dommen bemærkede Tribunale di Venezia, at den almindelige tiårige forældelsesfrist måtte finde anvendelse, og retten tog derfor ikke den afvisningspåstand til følge, som ministeriet havde nedlagt med henvisning til artikel 13 i dekret nr. 641/72, og til støtte for hvilken ministeriet havde anført, at søgsmålet med påstand

om tilbagebetaling var anlagt for sent. Den nævnte bestemmelse har følgende ordlyd: »En afgiftspligtig kan kræve tilbagebetalt afgifter mv., der er betalt med urette, inden for en frist på tre år regnet fra betalingsdagen, idet der ellers indtræder præklusion ...«

8 Finansministeriet bestred navnlig denne del af dommen. Ministeriet anførte således, at spørgsmålet om tilbagebetaling af gebyret er omfattet af artikel 13 i dekret nr. 641/72, idet denne bestemmelse finder anvendelse på alle former for gebyrer, der er betalt med urette, uanset hvad der er årsagen til den fejlagtigt foretagne betaling.

9 I forelæggelseskendelsen bemærkede Corte d'appello med henvisning til Domstolens praksis, at de rettigheder, som de selskaber, der skal erlægge gebyret, har i henhold til fællesskabsretten, ville være tilstrækkeligt sikret, såfremt tilbagebetalingskravet vedrørende det pågældende gebyr måtte kvalificeres som et krav om tilbagebetaling af fejlagtigt erlagte beløb, i hvilket tilfælde der gælder den almindelige tiårige forældelsesfrist. Retten stillede sig derimod tvivlende overfor, om det samme ville være tilfældet, såfremt den præklusive frist i artikel 13 i dekret nr. 641/72 fandt anvendelse, idet den pågældende frist er kortere, regnes fra tidspunktet for den omtvistede betaling og ikke kan afbrydes.

10 Corte d'appello anførte imidlertid, at Corte Suprema di cassazione i dom nr. 3458 af 23. februar 1996 havde fastslået, at spørgsmålet om tilbagebetaling af gebyret er omfattet af ovennævnte bestemmelse, og at dette derfor forudsætningsvis måtte antages at være i overensstemmelse med fællesskabsretten.

11 Herefter udsatte Corte d'appello di Venezia sagen og forelagde Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»I relation til et søgsmål anlagt ved en italiensk domstol med påstand om tilbagebetaling af afgifter betalt i henhold til lovbestemmelser, som er i strid med bestemmelsen i artikel 10 i Rådets direktiv 69/335/EØF af 17. juli 1969, således som Domstolen har fortolket den i dom af 20. april 1993 (forenede sager C-71/91 og C-178/91), ønskes det oplyst, om det er foreneligt med de i nævnte direktiv og ved fortolkning heraf opstillede principper samt de almindelige fællesskabsretlige principper, som Domstolen har opstillet i dom af 25. juli 1991 (sag C-208/91), at det i en national retsforskrift er bestemt, at et sådant tilbagebetalingskrav ikke er omfattet af den almindelige ordning vedrørende krav om tilbagesøgning af beløb erlagt i urigtig formening om skyld, men af den særlige ordning, der gælder med hensyn til tilbagebetaling af afgifter, der er betalt med urette, og at der derfor skal anlægges sag inden for en frist, der begynder at løbe fra indbetalingstidspunktet og ikke fra det tidspunkt, hvor direktivet er blevet korrekt gennemført i national ret?«

Den første del af spørgsmålet

12 Ifølge Kommissionen vedrører den første del af spørgsmålet fortolkningen af en bestemmelse i italiensk ret, og det må derfor afvises fra påkendelse, således som det er formuleret. Kommissionen har på denne baggrund foreslået, at det omformuleres. Efter Kommissionens opfattelse ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om fællesskabsretten er til hinder for en national lovgivning, hvorefter der med hensyn til tilbagebetalingskrav vedrørende et gebyr, der er opkrævet i strid med direktiv 69/335, gælder en præklusiv frist, som forudsætter, at staten har en beføjelse til at opkræve afgifter, og at der består et afgiftskrav, i stedet for en forældelsesfrist, som efter den pågældende lovgivning finder anvendelse, såfremt beløbet objektivt skulle tilbagebetales som følge af, at der ikke består en sådan beføjelse og et sådant krav.

13 Hertil bemærkes, at den forelæggende ret med den første del af spørgsmålet ønsker oplyst, om fællesskabsretten er til hinder for, at en medlemsstat afskærer tilbagebetalingskrav vedrørende afgifter, der er opkrævet i strid med fællesskabsretten, under henvisning til en national, præklusiv frist på tre år, som er en undtagelse fra den almindelige ordning, der gælder med hensyn til søgsmål med påstand om tilbagebetaling af beløb erlagt i urigtig formening om skyld mellem private, for hvilke der gælder en gunstigere frist. Den forelæggende ret har således anmodet Domstolen om at præcisere sin praksis, hvorefter de nationale processuelle regler for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som fællesskabsretten medfører for borgerne, ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret (jf. bl.a. domme af 16.12.1976, sag 33/76, Sml. s. 1989, og sag 45/76, Comet, Sml. s. 2043).

14 Spørgsmålet findes herefter at måtte besvares.

15 Spac har anført, at Domstolens praksis er til hinder for, at en medlemsstat ikke lader tilbagebetalingskrav vedrørende gebyret være omfattet af den almindelige ordning om tilbagesøgning af beløb, der er erlagt i urigtig formening om skyld, men i stedet af en særlig og mindre gunstig ordning som den, der er fastsat i artikel 13 i dekret nr. 641/72. Selskabet har påpeget, at kun førstnævnte ordning i tilstrækkeligt omfang kan sikre kapitalselskabers ret til at opnå tilbagebetaling af de gebyrer, de har betalt med urette.

16 Heroverfor har de tre regeringer, der har indgivet indlæg, anført, at en medlemsstat på skatte- og afgiftsområdet kan fastsætte en præklusiv frist, der ikke er den samme som den almindeligt gældende frist, forudsat at den pågældende frist finder anvendelse uden forskel på tilbagebetalingskrav, der støttes på fællesskabsretten, og krav, der støttes på national ret. Dette er tilfældet i den foreliggende sag.

17 Som Domstolen har fastslået i en række afgørelser, fremgår det af en sammenlignende undersøgelse af de nationale retssystemer, at spørgsmålet om anfægtelse af ulovlige krav om betaling af afgifter og om tilbagesøgning af afgifter, der er betalt med urette, er løst på forskellig måde i de enkelte medlemsstater og inden for samme stat endog kan afhænge af, hvilke typer af skatter og afgifter der er tale om.

I nogle tilfælde er der, for anfægtelse af sådanne krav, ved lov fastsat præcise frister og processuelle regler for såvel klager til afgiftsmyndighederne som indbringelse af søgsmål for domstolene. I andre tilfælde skal sager om tilbagebetaling af fejlagtigt erlagte afgifter indbringes for de almindelige domstole, i de fleste tilfælde efter de regler, der gælder for tilbagesøgning af beløb erlagt i urigtig formening om skyld, ligesom der er adgang til at anlægge sådanne sager inden for kortere eller længere frister, i visse tilfælde inden for den almindelige formueretlige forældelsesfrist (jf. dom af 27.2.1980, sag 68/79, Just, Sml. s. 501, præmis 22 og 23, af 27.3.1980, sag 61/79, Denkavit italiana, Sml. s. 1205, præmis 23 og 24, samt domme af 10.7.1980, sag 811/79, Ariete, Sml. s. 2545, præmis 10 og 11, og sag 826/79, Mireco, Sml. s. 2559, præmis 11 og 12).

18 Disse forskelle mellem de nationale ordninger er navnlig en følge af, at der ikke findes fællesskabsretlige bestemmelser om tilbagesøgning af nationale afgifter, der er opkrævet med urette. I en sådan situation tilkommer det i henhold til Domstolens faste praksis hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at udpege de kompetente retter og fastsætte de processuelle regler for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som fællesskabsretten medfører for borgerne. Disse regler må dog ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret (ækvivalensprincippet), og de må heller ikke i praksis gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Fællesskabets retsorden (effektivitetsprincippet) (jf. Rewe-dommen, præmis 5, Comet-dommen, præmis 13 og 16, og senest dom af 14.12.1995, sag C-312/93, Peterbroek, Sml. I, s. 4599, præmis 12).

19 For så vidt angår sidstnævnte princip har Domstolen fastslået, at det er foreneligt med fællesskabsretten, at der af retssikkerhedshensyn fastsættes rimelige, præklusive søgsmålsfrister til beskyttelse af både den afgiftspligtige og den pågældende myndighed (jf. Rewe-dommen, præmis 5, Comet-dommen, præmis 17 og 18, og dommen i sagen Denkavit italiana, præmis 23; se også dom af 10.7.1997, sag C-261/95, Palmisani, Sml. I, s. 4025, præmis 28, og af 17.7.1997, sag C-90/94, Haahr Petroleum, Sml. I, s. 4085, præmis 48). Sådanne frister kan ikke antages i praksis at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til fællesskabsretten. En national, præklusiv frist på tre år, som regnes fra det tidspunkt, hvor den anfægtede betaling foretages, findes herved ikke at være urimelig (jf. dom af dags dato, sag C-231/96, Edis, Sml. I, s. 4951, præmis 35).

20 Det er en betingelse for, at ækvivalensprincippet er overholdt, at den omtvistede regel finder anvendelse uden forskel på søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af fællesskabsretten, og søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af national ret, og der er tale om afgifter eller gebyrer af samme art. Dette princip kan derimod ikke fortolkes således, at en medlemsstat er forpligtet til at udvide den gunstigste nationale ordning om tilbagebetaling til at omfatte alle tilbagebetalingskrav vedrørende afgifter eller gebyrer, der er opkrævet i strid med fællesskabsretten (jf. dommen i Edis-sagen, præmis 36).

21 Fællesskabsretten er således ikke til hinder for, at en medlemsstats lovgivning ud over en almindelig forældelsesfrist, der gælder med hensyn til søgsmål med påstand om tilbagebetaling af beløb erlagt i urigtig formening om skyld mellem private, indeholder særlige og mindre gunstige regler med hensyn til indgivelse af klager og anlæggelse af søgsmål med henblik på anfægtelse af gebyrer og andre former for afgifter. Det ville kun forholde sig anderledes, såfremt de pågældende regler alene fandt anvendelse på tilbagebetalingskrav vedrørende sådanne gebyrer og afgifter, der støttes på fællesskabsretten (jf. dommen i Edis-sagen, præmis 37).

22 For så vidt angår den foreliggende sag bemærkes, at den omtvistede præklusive frist ikke alene omfatter det anfægtede gebyr, men gebyrerne i almindelighed. Ifølge oplysninger, som den italienske regering ikke har bestridt, finder en tilsvarende frist tilmed anvendelse på tilbagebetalingskrav vedrørende en række afgifter. I øvrigt fremgår det ikke af den omtvistede bestemmelses ordlyd, at den kun omfatter søgsmål, der støttes på fællesskabsretten. Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 26 i sit forslag til afgørelse i Edis-sagen, sammenholdt med punkt 62, 63 og 64, fremgår det af Corte Suprema di cassazione's praksis, at fristerne på skatte- og afgiftsområdet også finder anvendelse på tilbagebetalingskrav vedrørende gebyrer og afgifter, der er opkrævet i henhold til love, som er erklæret stridende mod den italienske forfatning (jf. dommen i Edis-sagen, præmis 38).

23 Den første del af spørgsmålet må herefter besvares med, at fællesskabsretten ikke er til hinder for, at en medlemsstat afskærer tilbagebetalingskrav vedrørende afgifter, der er opkrævet i strid med fællesskabsretten, under henvisning til en national, præklusiv frist på tre år, som er en undtagelse fra den almindelige ordning, der gælder med hensyn til søgsmål med påstand om tilbagebetaling af beløb

erlagt i urigtig formening om skyld mellem private, for hvilke der gælder en gunstigere frist, forudsat at den pågældende præklusive frist finder anvendelse uden forskel på tilbagebetalingskrav vedrørende sådanne afgifter, der støttes på fællesskabsretten, og krav, der støttes på national ret.

Den anden del af spørgsmålet

24 Med anden del af spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om fællesskabsretten er til hinder for, at en medlemsstat afskærer tilbagebetalingskrav vedrørende afgifter, der er opkrævet i strid med et direktiv, under henvisning til en national, præklusiv frist, der regnes fra det tidspunkt, hvor de pågældende afgifter blev betalt, selv om direktivet på det pågældende tidspunkt endnu ikke var blevet korrekt gennemført i national ret.

25 Ifølge de tre regeringer, der har indgivet indlæg, må spørgsmålet besvares benægtende, mens Spac er af den modsatte opfattelse. De har nærmere anført, at en medlemsstat kan påberåbe sig en national, præklusiv frist som den omtvistede, forudsat at den opfylder de betingelser, der er opstillet i dommene i Rewe- og Comet-sagerne. Ifølge disse regeringer må dommen i Emmott-sagen ses i sammenhæng med de helt særlige omstændigheder i den pågældende sag, hvilket Domstolen i øvrigt har bekræftet i dom af 27. oktober 1993 (sag C-338/91, Steenhorst-Neerings, Sml. I. s. 5475) og af 6. december 1994 (sag C-410/92, Johnson, Sml. I, s. 5483).

26 Kommissionen anførte i første omgang, at dommene i Steenhorst-Neerings- og Johnson-sagerne vedrørte klager over sociale ydelser, der med urette var blevet nægtet, og at de pågældende domme derfor ikke var relevante for den foreliggende sag. Kommissionen fandt således, at dommen i Emmott-sagen måtte finde anvendelse på tilbagebetalingskrav vedrørende gebyrer, der er opkrævet i strid med fællesskabsretten, dog således, at den medlemsstat, der har begået overtrædelsen, ikke må drage fordel heraf. Under retsmødet ville Kommissionen imidlertid ikke

fastholde dette synspunkt, idet den indrømmede, at det var blevet underkendt ved dom af 2. december 1997 (sag C-188/95, Fantask m.fl., Sml. I, s. 6783).

27 Det følger af besvarelsen af den første del af spørgsmålet, at fællesskabsretten principielt ikke er til hinder for, at en medlemsstat afskærer tilbagebetalingskrav vedrørende afgifter, der er opkrævet i strid med fællesskabsretten, under henvisning til en national, præklusiv frist på tre år.

28 Ganske vist har Domstolen i dommen i Emmott-sagen, præmis 23, fastslået, at indtil et direktiv er korrekt gennemført, kan den medlemsstat, som undlader dette, ikke påberåbe sig, at en sag, som en borger har anlagt imod den med det formål at beskytte rettigheder, som dette direktiv giver ham, er anlagt for sent, og at en søgsmålsfrist efter national ret først kan begynde at løbe fra dette tidspunkt.

29 Som Domstolen bekræftede i Johnson-sagen, præmis 26, fremgår det imidlertid af dommen i Steenhorst-Neerings-sagen, at afgørelsen i Emmott-sagen var begrundet i de særlige omstændigheder i denne, idet en afvisning af sagsøgerens krav ville være ensbetydende med, at hun var fuldstændig afskåret fra at påberåbe sig sin ret til ligebehandling efter et EF-direktiv (jf. også dommen i sagen Haahr Petroleum, præmis 52, og dom af 17.7.1997, forenede sager C-114/95 og C-115/95, Texaco og Olieselskabet Danmark, Sml. I, s. 4263, præmis 48).

30 I dommen i sagen Fantask m.fl. fastslog Domstolen således, at fællesskabsretten ikke forbyder en medlemsstat, som ikke har gennemført direktiv 69/335 korrekt, at afskære tilbagebetalingskrav vedrørende gebyrer, der er opkrævet i strid med direktivet, under henvisning til en national forældelsesfrist på fem år, der regnes fra det tidspunkt, hvor de pågældende gebyrer kunne kræves betalt (jf. også dommen i Edis-sagen, præmis 47).

31 Ud fra det i sagen oplyste og den mundtlige forhandling findes de italienske myndigheders adfærd, sammenholdt med, at den omtvistede frist har været gældende, i den foreliggende sag ikke — som det var tilfældet i Emmott-sagen — at have været ensbetydende med, at det sagsøgende selskab har været fuldstændig afskåret fra at gøre sine rettigheder gældende ved de nationale domstole.

32 Den anden del af spørgsmålet må herefter bevares med, at under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende er fællesskabsretten ikke til hinder for, at en medlemsstat afskærer tilbagebetalingskrav vedrørende afgifter, der er opkrævet i strid med et direktiv, under henvisning til en national, præklusiv frist, der regnes fra det tidspunkt, hvor de pågældende afgifter blev betalt, selv om direktivet på det pågældende tidspunkt endnu ikke var blevet korrekt gennemført i national ret.

Sagens omkostninger

33 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering, den franske regering og Det Forenede Kongeriges regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Corte d'appello di Venezia ved kendelse af 18. april 1996, for ret:

1) Fællesskabsretten er ikke til hinder for, at en medlemsstat afskærer tilbagebetalingskrav vedrørende afgifter, der er opkrævet i strid med fællesskabsretten, under henvisning til en national, præklusiv frist på tre år, som er en

undtagelse fra den almindelige ordning, der gælder med hensyn til søgsmål med påstand om tilbagebetaling af beløb erlagt i urigtig formening om skyld mellem private, for hvilke der gælder en gunstigere frist, forudsat at den pågældende præklusive frist finder anvendelse uden forskel på tilbagebetalingskrav vedrørende sådanne afgifter, der støttes på fællesskabsretten, og krav, der støttes på national ret.

2) **Under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende er fællesskabsretten ikke til hinder for, at en medlemsstat afskærer tilbagebetalingskrav vedrørende afgifter, der er opkrævet i strid med et direktiv, under henvisning til en national, præklusiv frist, der regnes fra det tidspunkt, hvor de pågældende afgifter blev betalt, selv om direktivet på det pågældende tidspunkt endnu ikke var blevet korrekt gennemført i national ret.**

Rodríguez Iglesias Ragnemalm Wathelet

Schintgen Mancini Moitinho de Almeida

Kapteyn Edward Puissochet

Sevón Ioannou

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. september 1998.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær Præsident